

Název: **Nevládní neziskové organizace v procesu tvorby zákona o obnovitelných zdrojích energie**

Autor: Veronika Amchová

Vedoucí práce: PhDr. Ivan Rynda

Oponent: **Mgr. Bc. Peter Brezina**

Veronika Amchová předložila jako svou bakalářskou práci studii vlivu nevládních neziskových organizací na tvorbu zákona o obnovitelných zdrojích energie (zákon č. 180/2005 Sb.). Práce sestává z teoretické a výzkumné části, ta první se snaží o vymezení teoretických východisek a definic zkoumané problematiky, ve druhé části je představen kvalitativní výzkum a jeho výsledky. Jde tedy o práci, která by nejspíše spadala do oboru právní sociologie nebo tzv. law and society studies. Práce je nicméně spíše sociologicko-právní nežli právně-sociologická, což dokládají jisté rezervy při používání právní a legislativní terminologie i při popisu formálních etap legislativního procesu. Vzhledem k mé odbornosti budu také já práci hodnotit spíše z hlediska právně-sociologického, podrobnější hodnocení teoretických partií z oboru studií občanské společnosti či energetiky ponechám povolanějším, mé případné postřehy v těchto oblastech proto prosím chápat spíše v diskusní rovině.

Hned na úvod práce získá čtenář intenzivní dojem, že jde o práci metodicky pregnantní a strukturně propracovanou – nechybí zde jak anotace v českém i anglickém jazyce, tak vymezení tématu práce, výzkumných otázek (konkrétních i obecných), popis struktury i metodiky práce, resp. jednotlivých jejích kapitol. To vše je stručné, přehledné a výstižné, nezbyvá tedy než za tento úvod vyslovit pochvalu

Po této formální přípravě pak následuje obsáhlá teoretická část. V ní autorka nejdříve definuje pojmy, přičemž s výjimkou jednotlivých zdrojů energie zůstává na veskrze slovníkové rovině. Jak jsem již uvedl, necítím se zde být nijak mimořádně povolaným odborníkem, nicméně na některé problémy z těchto definic plynoucí si přesto dovolím upozornit. Veskrze se pak týkají čtení těchto definic očima právníka.

U pojmu „veřejný zájem“ zarazí dvě věci. Za prvé, že je mu věnován pouze jediný odstaveček o devíti řádcích. A za druhé, že se zcela odhlíží od sta- až tisícileté diskuse o tomto pojmu, pomocí něhož již Ulpianus za římského císařství definoval veřejné

právo jakožto jednu z hlavních oblastí objektivního práva. Že se jeho definice zmiňuje již pouze v historických souvislostech, je dáno také tím, že se ukázalo, nakolik má tento pojem nejasné okraje. O nejasnostech však v autorkou uváděné definici (vycházející dle citace zřejmě z Heywoodova spisu Politické ideologie) nemůže být ani řeči – „soukromých zájmů je mnoho a vzájemně si konkurují, veřejný zájem je nedělitelný“ (16). To je ovšem nejenom nepřesné, ale v důsledcích i velmi nebezpečné, jak ukazuje naše zkušenost s životem pod vládou strany s „patentem“ na onen nedělitelný veřejný zájem... Naštěstí zde jde pouze o definici, která je z pohledu celé práce spíše nepodstatná.

Dalším „právnickým“ problémem je pojem „malá vodní elektrárna“, kterým „se“ podle autorky nazývají vodní elektrárny s výkonem nižším než 10 MW. Například zákon o daních z příjmu (586/1992 Sb.) ovšem malou vodní elektrárnou rozumí (v §19 odst. 1 písm. d) vodní elektrárnu do výkonu 1 MW. Rozumnější by proto bylo otevřeně uvést, jak, proč a kdo malé vodní elektrárny od ostatních odlišuje, ono „se“ je v těchto souvislostech dosti zrádné...

Poslední poznámka k této kapitole je již neprávníká a spíše diskusní: je skutečně natolik užitečné rozlišovat obnovitelné a neobnovitelné (nebo spíše neobnovitelné) zdroje energie? Nebylo by rozumnější odlišovat zdroje energie ekologicky neškodné od těch s větším či menším negativním dopadem na životní prostředí a krajinu? Takto nám stojí na straně těch „hodných“ také vodní nádrže zaplavující celá údolí (od Lipna po čínské „monstrprojekty“) nebo přílivové elektrárny podstatně narušující krajinný ráz. Na straně neobnovitelných zdrojů pak stojí energie jaderná, o jejíž neobnovitelnosti (resp. o možnosti „recyklace“ vyhořelého paliva) se vedou intenzivní studie (pravdou nicméně je, že vzhledem k enormním částkám na tyto studie vynakládaným bych již očekával jasnější výsledky...).

V následující kapitole autorka rozvíjí popis neobnovitelných a obnovitelných zdrojů energie a uvádí faktickou i legislativní situaci v oblasti OZE v EÚ i v ČR. Tuto kapitolu považuji za nejvíce ideologicky zatíženou, což je ke škodě celé práce. Německý „zelený“ politik (H. Scheer) může jistě říct i napsat, že „moderna je fosilní konstrukcí“, že „její budoucnost je závislá na její minulosti“, že „je ve skutečnosti bez budoucnosti“. Smysl uvádění těchto citací ve vědecké práci (navíc doplněných o „fosilní charakter světového hospodářství“ a „programové ruinování společných základů života“, vše s. 23) mi ovšem uchází. Podobně mi ztrnulo u slov „peníze vybrané za elektřinu neodtékají k velkým energetickým korporacím“ (24) – to bych

rovněž očekával v tiskovině jiného charakteru (a barvy). Ideologický podtext má nepochybně celá debata o OZE, bylo by ovšem vhodnější, kdyby na něj upozornila již autorka přímo v práci a nikoli až její oponent v posudku.

Co se vlastního popisu legislativní situace týče, je (v rámci možností) poměrně přehledný, drobným nedostatkem je jenom nepřesná (a neustálená) forma citací dokumentů orgánů Evropských společenství.

V další kapitole se autorka věnuje nevládním neziskovým organizacím obecně a jejich roli v environmentální politice zvláště. Z mého pohledu je tato část srozumitelná a v rámci možností přesná, nešťastnou výjimkou jsou citace Jana Kellera na s. 35 a 36, opět notně nabubřelé a přeideologizované (Ekologické problémy jsou *nejosudovějším* projevem *krize* moderních institucí? Má to snad znamenat, že jim tyto problémy zlomí vaz a jednoho dne se probudíme do nové, lepší (nebo horší) společnosti se zcela jinými institucemi? A dále, mluvíme-li o „našich“, jsou to lobbyisté, mluvíme-li o „nich“ jsou to nátlakové skupiny? Naštěstí se toto rozlišení dále v práci neobjevuje).

Na závěr této kapitoly si autorka připravuje půdu pro tu etapu výzkumné části, která bude hodnotit připravenost NNO podílet se na legislativním procesu. Činí tak pregnantně a podrobně, což jen dokládá její již výše zmíněnou metodickou poctivost.

Další část práce tvoří její výzkumná (empirická) část. Jedinou mou drobnou výtkou zde je to, že se místy ztrácí rozlišení mezi spoluprací s ministerstvem průmyslu a obchodu a s ministerstvem životního prostředí, oba do značné míry nezávislé procesy se slévají do jednoho a je pak těžké se zorientovat. Jinak je ale tato část napsaná vsutku skvěle, čtivě a přehledně (jenom orientace v příslušnosti jednotlivých mluvčích k jednotlivým NNO by potřebovala vymyslet nějaké zlepšení), byť některé „dějové zvraty“ jsou veskrze „české“ (všichni si v podstatě pochvalovali spolupráci se senátory, ačkoli nakonec se Senát PČR zákonem v rámci legislativního procesu vůbec nezabýval...). Ve zkratce: opět pochvala.

Vrcholem práce je pak závěrečná kapitola Shrnutí. V ní autorka postupně odpovídá na výzkumné otázky, které si stanovila již na začátku práce. Činí tak poctivě, nevyhýbá se problémovým místům ani nutnosti konstatovat, že na danou otázku nelze odpovědět jednoznačně, žádné ze stran „nestraní“, hodnocení je naopak co

možno nejobektivnější. Ukazuje se zde rovněž užitečnost pomocné analýzy obsahu pojmu „připravenost zapojit se do legislativního procesu“, kterou vykonala na závěr teoretické části. I zde je tedy na místě pochvala a uznání.

Jak práci zhodnotit celkově? Považuji ji za výbornou, ukazující možnosti empirické sociologické práce na bakalářské (a možná i vyšší) úrovni. Práci se sice nevyhnuly jisté nedostatky, a to zvláště v teoretické části (kromě již uvedených nepřesností a ideologicky podbarvených citací mi v ní navíc ještě pořád něco chybí – určitě například alespoň elementární popis legislativního procesu), za její jádro ovšem považuji výzkum a jeho shrnutí, kde jsem nedostatky vskutku nenalezl. Naopak, pokládám ji za důkaz, že snad i v České republice není sociologie práva zcela ztracena. Poznámka závěrem: v létě jsem se v Berlíně účastnil společného setkání (kongresu) Law and Society Association a Research Committee on Sociology of Law, tedy vědeckých sdružení právě z této oblasti. Jsem přesvědčen o tom, že předložená práce by zde bez obav mohla být prezentovaná. Za rok má RCSL setkání v Milánu...

Na závěr tohoto rozsáhlého posudku (nímž chci do jisté míry kompenzovat to, že se bohužel nemohu obhajoby účastnit osobně) tedy navrhuji práci hodnotit známkou **výborně**, v bodovém vyjádření a v závislosti na obhajobě **42 až 45 body**.

Mgr. Bc. Peter Brezina

Praha, 11. 9. 2007